

สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
States, Needs and Guidelines for school Administration According to the
Sufficient Economy Philosophy of Schools under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 3

รสริน เทิงชน¹, วานิช ประเสริฐพร²

Rossarin Teongchon¹, Vanich Prasertphorn²

Corresponding Author E-mail: enjoyrossarin12@gmail.com

Received: 2023-03-23; Revised: 2023-04-04; Accepted: 2023-04-08

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน รวมทั้งสิ้น 333 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหรือแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 มีความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคเท่ากับ 0.96 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าความต้องการจำเป็นมีค่าเท่ากับ 0.38 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีทั้งหมด 5 แนวทางและมี 28 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Student in Master of Education, Educational Administration, North Eastern University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² Advisor, Master of Education, Educational Administration, Faculty of Education, North Eastern University

Abstract

This research aimed to: 1) study the current states, desirable states and needs, and 2) study the guidelines for the school administration as the sufficient economy philosophy of the schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. The research samples consisted of 29 school administrators and 304 teachers, totally 333 cases, selected through the stratified random sampling technique. The research instrument was the five-rating scaled questionnaires with the index of item – objective congruence: IOC value was 1.00 and the Cronbach's co-efficient reliability value was 0.90. Additionally, the statistics for analyzing the data covered the frequency, percentage, mean, standard deviation, needs index and the content analysis. The research findings found that:

1) The study results of the current states of the school administration as the sufficient economy philosophy of the schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 appeared as a whole in the moderate level, and the desirable states as a whole in the much level, the required value is 0.38. 2) The study results of the guidelines for the school administration as the sufficient economy philosophy of the schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3, covered in overall 5 guidelines and 28 indicators.

Keywords: School Administration, Sufficient Economy Philosophy

บทนำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักคิดและแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลและลึกซึ้งยิ่งกว่านักพัฒนาหรือนักวิชาการใด ๆ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมาที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ และมีความสุขโดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างสมดุลในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นกรอบในการคิดและการกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิตทุกภาคส่วน และทุกด้านของการพัฒนา เพื่อสังคมส่วนรวมจักได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สถาบันพระปกเกล้า. 2552: 49-51)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 51) น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการจัดการศึกษา เห็นได้จากในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 23) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังได้มีนโยบายกระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และนโยบายเร่งด่วนเรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นอื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นสำนักงานที่อยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ได้นำศาสตร์พระราชาสู่การบริหารจัดการการศึกษา ให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดี 12 ประการ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. 2561: 37) ซึ่งผลการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามรายการประเมิน 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ มีการประเมินรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ เมื่อทำการวิเคราะห์ผลคะแนนแล้ว ผลการประเมินทุกด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีคะแนนการประเมินยังไม่เป็นที่พึงพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. 2560: 19) และรายการประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไปมีความสอดคล้องกับขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษาที่ครอบคลุมงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556: 39-105) และส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษามากที่สุด

ซึ่งเป็นประโยชน์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อให้ได้สารสนเทศแนวทางที่จะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สามารถดำรงชีวิตได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

เขาวรัช ศิริอำมาต (2560: 6) ได้สรุปความหมายการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา โดยมีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและการบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

ศรีชล ร้ายไพบร์ (2558: 30) การบริหารจัดการสถานศึกษา คือ การดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบันมีการจัดบรรยากาศด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นิเทศกำกับติดตามส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ด้านการวัด และประเมินผลตามสภาพจริงอย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศรีเรือน ยิ้มย่อง (2556: 6) ได้สรุปความหมายการบริหารและการจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้น การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

สรุป การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้อง หรือรองรับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของ

สถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา

ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ศรีเรือน ยิ้มย่อง (2556: 6) ได้สรุปความหมายด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา และหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถยึดมั่นเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต โดยการสอดแทรกหรือบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อริยะ สุวรรณปากแพรง (2560: 27) ได้สรุปความหมายด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสาระเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดแทรกไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษา โดยยึดแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก

เขารวัช ศิริอำมาต (2560: 7) ได้สรุปความหมายด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้

สรุป ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพิจารณาปรับปรุง หรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เขารวัช ศิริอำมาต (2560: 7) ได้สรุปความหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน

ศรีเรือน ยิ้มย่อง (2556: 7) ได้สรุปความหมายด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง หมายถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในการส่งเสริมสถานศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง รวมทั้งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคม

ศรีชล ร้ายไพบรี (2558: 33) ได้สรุปความหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การส่งเสริมการเรียนรู้ และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญรวมทั้งมีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล มีคุณธรรม จริยธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุป ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มี ศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

เขารวัช ศิริอำมาต (2560: 7) ได้สรุปความหมายการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิต โดยมีแผนงานโครงการ และกิจกรรม อบรม สัมมนาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ศรีชล ร้ายไพบรี (2558: 34) การพัฒนาบุคลากรคือการปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น จัดโครงการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศรีเรือน ยิ้มย่อง (2556: 7) ได้สรุปความหมายด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนกรอบอัตรากำลัง การกำหนด แต่งตั้ง บุคลากรในการดำเนินงานโดยคำนึงถึงศักยภาพความเหมาะสมของผู้สอน และผู้เรียน

และท้องถิ่น ในการดำเนินการสอน ผู้บริหาร ครู นักเรียน ต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง

สรุป การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง เป็นการมุ่งพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษา/ชุมชน

ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

จุฑามาส พัฒนศิริ (2560) กล่าวว่าด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ คือ ความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินการของสถานศึกษาที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการงานต่าง ๆ โดยรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

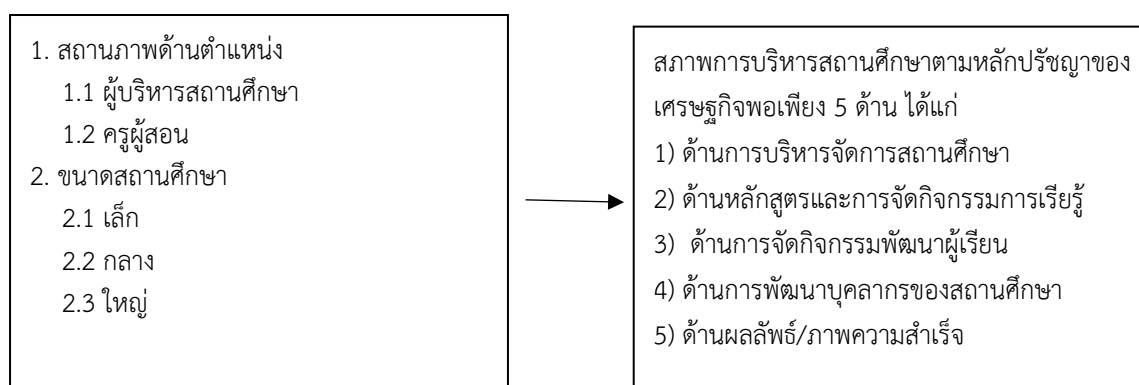
พิชามญญ์ แซ่จัน (2561) กล่าวว่า ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ คือ บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรม และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

พิชญญา พันธุศิริ (2564) กล่าวว่า ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ คือ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง บุคลากรในสถานศึกษา และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

สรุป ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล มีรากฐานทางวัฒนธรรมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้นำเสนอข้างต้นสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 177 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,823 คน รวมทั้งสิ้น 2,000 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวนโรงเรียน 177 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามะเน่ (Taro Yamane, 1997) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 333 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง มีลักษณะแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยสร้างแบบสอบถามเป็นมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ที่แสดงว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ต้องการ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไข

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค จากนั้นนำผลคุณภาพของเครื่องมือที่ทดลองใช้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับแก้และนำไปเก็บรวบรวมเชิงประจักษ์

8. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objectives Congruence: IOC) จากการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าระหว่าง 0.80 -1.00

9. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไป Try out กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน ครูผู้สอน 20 คน โดยการส่งแบบสอบถามทาง google form และเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยการขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย

10. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.28 – 0.75 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
 - 1.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหาหรือ (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาที่วัด (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ
 - 1.2 ค่าความเที่ยงโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยวิธีของ Cronbach
2. สถิติพื้นฐานได้แก่
 - 2.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.4 ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (modifieds)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ตามลำดับ
2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ตามลำดับ
3. ความต้องการจำเป็นของการของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (modifieds) ที่ 0.38 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.14	1.34	ปานกลาง	4.48	0.22	มาก	0.43	3
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.00	1.32	ปานกลาง	4.44	0.34	มาก	0.48	2
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.64	1.17	มาก	4.39	0.37	มาก	0.21	5
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.52	1.10	มาก	4.42	0.32	มาก	0.26	4
5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	2.67	1.11	ปานกลาง	4.10	0.43	มาก	0.54	1
รวม	3.19	1.21	ปานกลาง	4.37	0.33	มาก	0.38	

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.19, S.D. = 1.21) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 1.17) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 1.10) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 1.11)

สภาพที่พึงประสงค์พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.22) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.34) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.43)

ความต้องการจำเป็นของการของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (modifieds) ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.38 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	PNI (modifieds) = 0.54
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	PNI (modifieds) = 0.48
3. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	PNI (modifieds) = 0.43
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	PNI (modifieds) = 0.26
5. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	PNI (modifieds) = 0.21

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

สภาพปัจจุบันพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีโครงการที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริงในการทำกิจกรรมเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ รวมถึงการสรุปผลและทบทวนผลของโครงการ นักเรียนในโรงเรียนต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการการศึกษา ในโรงเรียนใช้ทรัพยากรที่มีในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดสร้างแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ อรรถพันธ์ แยมแสง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ด้านการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีการจัดทำโครงการ/งานกิจกรรมให้ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์พิชณฺเษนามนตรี และพิระศักดิ์ วรฉัตร (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า หลักการและเหตุผลในภาคคิดพิจารณา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ควรรักษากฎระเบียบ วินัย ข้อปฏิบัติและโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมหลักศีลธรรม อยู่ใน ระดับมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถยึดมั่นเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต โดยการสอดแทรกหรือบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา และมีการเชิญวิทยากรจากศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และการออกแบบการจัดการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการการนิเทศ กำกับ ติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสถานศึกษา โดยสอดแทรกเงื่อนไขความรู้ การมีภูมิคุ้มกันและคุณธรรม การจัดการเรียนการสอนใช้กระบวนการตามเงื่อนไขความรู้และมีภูมิคุ้มกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยสอดแทรกความรู้ ความมีเหตุผล มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกชั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยสอดแทรกเงื่อนไขความรู้ และเหตุผล สอดคล้องกับ อริยะ สุวรรณปากแพรง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรมีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิค วิธีการนิเทศ การติดตามระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำนโยบายขับเคลื่อนในสถานศึกษากำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีและควรติดตาม ตรวจสอบ การขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์การโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบ และนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการบูรณาการกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงสอดคล้องกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เน้นการใช้หลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันขับเคลื่อนสู่ 4 มิติ คือด้าน สังคม วัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และมีชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักถึงการนำ หลักการสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง และสร้างให้เกิดความยั่งยืน นำคณะครูศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ

ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยเรียงลำดับความสำคัญ เป็นดังนี้ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่องและมีการสร้างกำลังใจมอบเกียรติบัตร ประกาศเกียรติคุณให้ผู้เรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมวดี ปามหา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยหมวดการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีระดับความสำเร็จสูงสุด และหมวดการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้มีระดับความสำเร็จสูงสุด 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา มี 4 ปัจจัย คือ สภาพแวดล้อม ภายนอก ลักษณะมีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบาย และการปฏิบัติ และเป้าหมาย จำแนกเป็น ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมภายนอก ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนสูงสุดคือ นโยบายและการปฏิบัติ โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้ 1) ควรมีการน้อมนำนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา 2) ควรมีการกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรม

ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี

3) ควบคุมติดตามการดำเนินการตามโครงการแผนปฏิบัติการประจำปี 4) ควบคุมการกำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครู และนักเรียนในมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้

5) ควบคุมการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแนวทางดังนี้ 1) ควบคุมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา และหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สถานศึกษาควรทำการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ควบคุมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยยึดแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) ควบคุมกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการมีวินัยในการใช้จ่ายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ควบคุมการพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษา 6) ควบคุมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีแนวทางดังนี้ 1) ควบคุมการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ควบคุมการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักเรียนได้มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง 3) ควบคุมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ผู้เรียนควรมีความรู้จักรวางแผนชีวิต สามารถแก้ไขพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ควบคุมการดำเนินการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 6) ควบคุมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้ 1) ควบคุมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้มีความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน 2) ควบคุมการบริหารจัดการในสถานศึกษา โดยมีแผนงาน โครงการ และกิจกรรมอบรม สัมมนาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 3) ควบคุมการติดตามการดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ควบคุมการแต่งตั้งบุคลากรในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ควบคุมการปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ โดยมีแนวทางดังนี้ 1) บุคลากรในสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นปี 3) สถานศึกษาควรได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียง โดยกระทรวงศึกษาธิการ 4) สถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) บุคลากรของสถานศึกษาควรมีจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจ อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดของ พิริยธรรมา พินธุศิริ (2562) ในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควบคุมมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2 ควบคุมจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพร้อมส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควบคุมทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อยอดแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2.2 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ปงบประมาณ 2555. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- _____. (2552). **แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฑามาส พัฒนศิริ. (2560). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เขารัช ศิริอำมาต. (2560). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พรณวดี ปามหา. (2559). **ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- พระครูสมุห์พิเชฏฐมนนตรี, และพีระศักดิ์ วรรณิธร. (2562). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสารคาม.
- พิชามญญ์ แซ่จัน. (2561). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- พิชญญา พันธุศิริ. (2564). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19**. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 8(3): 287-298.
- ศรีชล ร้ายไพบรี. (2558). **ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ศรีเรือน ยิ้มย่อง. (2556). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). **รายงานประจำปีสถาบันพระปกเกล้า 2552**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2560). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2560**. ขอนแก่น: ผู้แต่ง.
- _____. (2561). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2561**. ขอนแก่น: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **กรอบทิศทางพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพันธ์ แยมแสง. (2565). **แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

อริยะ สุวรรณปากแพรก. (2560). การขับเคลื่อนสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกระบี่. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

Taro Yamane. (1970). *Statistic : an Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.